DISERTATIO MEDICA

• FORDYCE •

1758

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

CATARRHO.

VIRO EXIMIO

GULIELMO CULLEN M.D.

COLLEGII MEDICORUM REGALIS

SOCIO DIGNISSIMO,

MEDICINÆ ET CHEMIÆ IN ACADEMIA EDINENSI

PROFESSORI CELEBERRIMO,

NON MINUS MORIBUS

QUAM INGENIO ET LITERIS SPECTABILI;

NEC NON

AVUNCULO SUO PLURIMUM HONORANDO

JOHANNI FORDYCE M. D.

VIRO IN ARTE MEDICA PRÆSTANTI;

QUIBUS, PROPTER CONSILIA IN STUDIO,

ET MONITA IN PRAXI MEDICA,

FIDA SEMPER ET VERA,

MIHI AMICISSIME COMMUNICATA,

PLURIMUM DEBEO;

HASCE STUDIORUM MEORUM PRIMITIAS,

CONSECRATAS VOLUIT

G. FORDYCE.

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
CATARRHO,

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri

D. JOANNIS GOWDIE,

ACADEMIAE EDINBURGENAE PRAEFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI *consensu*,
Et nobilissimae FACULTATIS MEDICAE *decreto*;

PRO GRADU DOCTORATUS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS,
ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

G. FORDYCE, A. M. SCOTO-BRITANNUS.

Ad diem 13 Octobris meridie, loco solito.

EDINBURGI:
Apud HAMILTON, BALFOUR, & NEILL,
ACADEMIAE TYPOGRAPHOS.
M,DCC,LVIII.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

CATARRHO.

MORBUS, in quo humor mucosus copiose, et frequenter e bronchiis, per tussim rejicitur, *Catarrhus* dicitur; ex eo, quod humor ille a cerebro in fauces et pulmones diffluere, a veteribus Graecis putabatur. Hinc etiam apud Latinos *Distillatio* audit. Plures duas hujus morbi species fecerunt; alteram sine febre, quam *Catarrhum frigidum*, alteram cum febre, quam *calidum* appellarunt: De posteriori tantum hîc agendum est.

HISTORIA MORBI.

Nemo eſt qui Catarrho, ex cauſis poſtea recenſendis, corripi non poteſt; ſunt tamen qui, prae aliis, hoc morbo facilius et frequentius afficiuntur. Quidam ex parentibus catarrhoſis geniti, eidem obnoxii fiunt; adeo ut Catarrhus inter morbos haereditarios jure recenſeatur.

Alii, ex nullo parentum vitio, ſed ex ſua mala conformatione, in Catarrhum proclives ſunt. Ii, ſcilicet, qui thoracem anguſtum et planum habent, cum collo longo; qui gibboſi ſunt, et qui toto corpore debiles, flaccidi et frigidi. Ii denique Catarrho magis obnoxii ſunt, qui hoc morbo, quacunque ex cauſa, jam ſaepius laboraverint, praeſertim ſi morbus antea perpeſſus, tuberculum vel vitium quoddam in pulmonibus reliquerit.

Catarrhus ſequitur vel frigus corpori applicatum, vel animi pathemata, timorem, ſcil. et moeſtitiam.

Frigus corpori applicatum pro Catarrhi cauſa agnoſcunt omnes, plures pro ſola ponunt; ſed Catarrhum ex moeſtitia et timore ortum aliquoties vidi,

vidi, cum de frigore corpori applicato nulla ſuſpicio adfuit, vel adeſſe potuit.

Cum frigus etſi intenſum corpori applicatum, ſaepe Catarrhum non inducat; et alias morbum, frigus modicum gignat; omnino hîc notari meretur, quibus praeſertim conditionibus frigus Catarrhum producit. Hae conditiones ſpectant, vel frigus applicatum, vel corpus cui applicatur.

1mo, Corpus humanum in aëre ſemitipſo frigidiori fere ſemper verſatur, et magno admodum frigoris gradui aſſuefieri poteſt; ſi modo paulatim et ſenſim id fiat; ſed tum maxime a frigore patitur, quando frigus applicatum multo magis eſt eo, cui homo per tempus aſſuefactus fuerat. Hinc, in iis regionibus, quibus aëris ſtatus maxime mutabilis, ut hîc in noſtra Britannia inſulari, Catarrhi maxime frequentes.

2do, Viciſſitudines aëris frequentes quidem ubique fere ſunt; ſed vel veſtes, vel Atmoſphaera materiae perſpiratae calida, corpus circumdans, frigus arcet, et corpus tutum praeſtat, et tum tantum patitur, quando vel pars quae plerumque veſtita fuerit, jam denudata frigori exponitur, vel venti continuo afflatu, Atmoſphaera modo dicta abigitur, et frigus corpori propius admittitur.

3tio,

3tio, Frigus etsi magnum, si modo brevi tantum tempore corpori applicetur, vix morbum producit, et tum tantum quando diutius et constanter fere corpori adhaeret. Hinc metallorum, lapidum, vel alius corporis frigidi majoris molis, quam quae a corpore humano calefieri potest, continuus per aliquod tempus contactus, morbum gignit.

Hinc humidi evaporatio, utpote frigus constanter generans, corpus maxime afficit. Hinc vestes humidae, in solum humidum decubitus; vel demum ex humidis et palustribus, vel è camerae pavimento nuper madefacto, vel è parietibus nuper exstructis, vel incrustatis vapor continenter exurgens, sæpe adeo hominibus infestae. Huc etiam referendus est effectus venti valde sicci, Euri nempe, qui sæpe per longum Europae tractum trajectus, huc adveniens, tum maxime friget, tum magis quam pro ratione frigoris quod adfert, corpus humanum frigefacit, per subitam humidi è corpore exhalantis absorptionem.

4to, Positis conditionibus modo dictis, homo fere quisque frigori afficitur, ab eodem autem frigoris gradu quivis non patitur; sed a frigore etiam leviori patitur hic, dum ille frigori magno resistit.

Hoc

Hoc tamen pendet ex conditionibus quibusdam corporis cui frigus applicatur. Hinc

α Quo plus calet corpus, vel quo plus in aëre calidiori versatus, fuerit eo facilius, ab imminutione quadam caloris afficitur; adeo, ut mihi videtur, homo qui calori 70, vel plurium graduum Thermom. Farenh. assuefactus sit, plus patitur ab imminutione caloris per decem gradus, quam homo, quando in calore non nisi 50 graduum vel infra versatus fuerit. Aliter quidem sensit egregius in arte vir Wintringhamus senior; sed experimenta in hac re fallacia admodum sunt, et ex plurimis observatis constat, eos, qui in aëre frigido multum versantur, facilius et tutius, vicissitudines quasvis aëris pati; et certius adhuc constat, homines, aestate quam hyeme, regionibus calidis quam frigidis, ac corpore quacunque de causa plus solito calente, sensibiliores evadere.

β Corpore calente, si aëris frigidi aura in partem quandam corporis solam dirigatur, pars illa, et saepe per consensum caeterum corpus magis afficitur, quam si simul totum corpus eidem frigori expositum fuisset. Hinc hominem in cubiculo tepido quiescentem adeo graviter afficit aër externus frigidior,

dior, per rimam feneſtrae, oſtii vel parietis, in unam tantum partem corporis irruens; cum forte idem homo in aërem illum frigidiorem impune exiviſſet.

γ Corpus a calore ſolis, foci, balnei, vel ab exercitationé vehemente, ſudore diffluens, ſi quieſcens frigori exponatur, ab eo facile afficitur.

δ Corpus, utcunque debilitatum, a frigore quovis facile afficitur; hinc longo itinere, vel multo labore fracti; inedia et fame languidi; vigiliis, et preſertim lucubrationibus diutius protractis, confecti; evacuationibus quibuſvis exinaniti, è morbo convaleſcentes infirmi; heſterna crapula languentes, voluptate, et preſertim multa venere enervati; pathematibus denique animi, timore, ſcilicet, et moeſtitia dejecti: Hi omnes, ſi, corpore haud rite tecto, aëri frigido ſeſe exponunt; vel, corpore utcunque tecto, ſi frigori paulo majori expoſiti fuerint, ab hoc gravius afficiuntur. E contrario, homo viribus integris valens, ſub exercitatione et motu firmus, vino multo vel opio ſuſtentatus, appetitu venereo flagrans; pathematibus denique animi, hilaritate, ſcilicet, gaudio, ira, indignatione, vel deſiderio quovis vehemente, excitatis; hic frigori magno

no admodum refiftit, et viciffitudines fere quafvis impune patitur.

Causas quas jam diximus fequitur Catarrhus, et cum phaenomenis vel fymptomatis fequentibus plerumque incedit.

Corripitur aeger languore, et laffitudine totius corporis, horrore vago, ab aurae frigidae cujufvis afflatu, facile excitato; hebefcit fimul mens; gravatur caput, et cum fenfu plenitudinis dolet; oculi calent, et cum fenfu diftentionis laborant; nares quafi infarctae fentiuntur, nec per eas facile inhalatur aër; ex iis humor tenuis, faepe acris, jugiter ftillat, cum fternutatione frequenti, quod Coryza audit; fauces quafi tumidae anguftantur, et harum interior membrana rubet; trachea interius quafi ficca et afpera fentitur, et vox fit rauca; thorax quafi conftrictus, et pulmones infarcti, aërem fubeuntem minus facile recipiunt. Ex acri quodam fauces, glottidem, laryngem, et bronchia vellicante, accedit fubinde tuffis plerumque ficca, parum tantum et tenue quoddam rejiciens. Ex tuffi frequente, pectus fub fterno dolet. Haec fymptomata comitatur febris, fub vefperum praefertim ingravefcens, prima nocte fomnum arcens; fed poft mediam

diam noctem obrepit somnus, et sudore pauco madescit corpus. Dum haec fiunt, appetitus plus minus prostratus, alvus astricta, et urina flammea sunt, et sanguis è vena missus, crustam ut vocant inflammatoriam, in cruoris superficie ostendit.

In corporibus prius sanis, et quibus causa magna non applicata fuit, salutariter admodum hoc modo decurrit morbus. Perstante, scil. tussi mucus copiosius, et minus tenue è bronchiis elicitur, mucosae membranae tumor, et inflammatio paulatim recedunt; caput et oculi levantur; minus arida et aspera fiunt bronchia; vox fit clarior, et quo liberius rejicitur mucus magis lentescens, eo tussis fit levior, et minus frequens, donec cum febre paulatim tandem omnino cessit, erumpente aliquando circa os, et nares scabie multa.

Ex causa vero vehementiori, superveniunt aliquando graviora symptomata. Ingravescente nempe tumore faucium, saepe fit angina, et saepe pectoris dolor, respiratio difficilis, et febris augentur, adeo ut pro peripneumonia morbus haberi possit. Saepe etiam in pleuritidem transit, maxime si tum quoque is ipse passim in populum grassatur.

In

In praedispositis accedit saepe haemoptoe, et quibus in pulmonibus haerent glandulae obstructae, et tumefactae, tubercula dicta, hae ex Catarrho inflammantur, suppurantur, et in phthisim pulmonalem incidunt aegri.

CAUSA PROXIMA ET SYMPTOMATUM RATIO.

Ex phaenomenis jam enarratis satis constat, Catarrhi causam proximam esse, muci in membrana mucosa narium, faucium et bronchiorum secretionem auctam, cum tumore harum membranarum inflammatorio. Haec pendere videntur a sanguine ab exterioribus corporis repulso, et majori ideo copia in interiora, speciatim in glandulas mucosas delato. Hinc Catarrhus fit, vel ex timore et moestitia, vires cordis et vasorum minuentibus, adeo ut sanguis ad superficiem corporis minus copiose pellatur; vel ex frigore corpori extrinsecus applicato, tum vasa exhalantia, tum vasa quaeque prope superficiem reptantia, constringente, adeo ut sanguinem minori copia admittant.

Hinc patet, cur ii, quibus pulmones debiles, vel in ſpatium magis anguſtum concluſi ſunt, ex ſanguine, in interiora congeſto, tum facilius, tum gravius afficiuntur. Cur molles, flaccidi, et frigidi, hoc eſt hi, quibus ſanguinis impetus in vaſa cutis minus validus eſt, à frigore quovis facilius corripiuntur. Cur, utcunque debilitatis idem accidit, et è contrario, cur corpore robuſti; animo hilares; vino, opio, vel pathemate ſtimulante excitati, frigus impune patiuntur.

Neque ſymptomatum ratio nos multum morari poteſt, laſſitudo et horripilatio febrem ingruentem, ut alias, comitantur. Capitis gravitas et dolor, et oculorum diſtentio ex plethora et tenſione vaſorum pendent.

Infarctio narium à tumore membranae mucoſae oritur. Humor ex iis ſtillans eſt mucus copioſus ſecretus, et ſine mora in cryptas excretus, hinc tenuis et acris eſt, et ab acrimonia ejus fit ſternutatio. Eodem modo, à mucoſa membrana tumefacta anguſtantur fauces et bronchia. Si tumor et inflammatio adſunt, ſine excretione muci aucta, ut ſub initium morbi aliquando fit, aſperae et ſiccae ſentiuntur

ſentiuntur viae aëreae, et vox rauceſcit. Ex muco tenui et acri in fauces, vel in bronchia defluente, fit tuſſis. A viribus vitae ſub febre auctis, ſanguis, ad exteriora corporis, copia iterum majori redit, ejuſdem impetus in interiora minuitur, febris ipſa levatur, et c ſſant alia Catarrhi ſymptomata.

Ex ſolo ſanguinis circuitu mutato haec omnia explicare conati ſumus; neque, ut nobis videtur, licet hîc ſupponere acrimoniam quandam ex aëre intus delatam; nec opus eſſe ad materiam perſpirationis detentam, et acrem factam, hîc confugere. Utcunque hae opiniones ratiocinio probabili tueri poſſint, rem revera ita fieri nullo modo probari poteſt.

Cum in hoc morbo mucus varias mutationes ſubit, ut hae quodammodo explicentur, in naturam muci penitius inquirere volui: Hoc etiam, qua potui diligentia, jam feci, nec tamen dotes ejus, ſi quae ſint peculiares, cernere adhuc potui. In eo etiam multum fruſtratus, quod dotes ab illuſtri Archiatrorum Comite Dom. Senac muco adſcriptas, nequaquam deprehendere mihi licuit. Experimenta itaque a me capta, cum ab iis cl. Senaci parum diverſa ſint, hîc recenſere non inutile fore duxi. De vera quorundam humorum humani corporis indole

dole parum adhuc constat, et repetitis solum experimentis, ea indagare potest.

Exper. I. Mucus, quo in hoc, et plerisque sequentibus experimentis, usus sum, ex naso sani hominis, neque sternutatorio quovis utentis, sponte defluxit. Mucus hicce cum aqua pura frigida diu tritus fuit, nec cum ea miscebatur, sed ad fundum vasis subsidebat.

Exper. II. Phialam quae mucum cum aqua pura superinfusa continebat, maris ut vocant balneo indidi, et igne primum leni, postea ad calorem aquae bullientis aucto, aliquamdiu fovi; sed nulla inde muci et aquae miscela facta est.

Exper. III. Cum aqua, cui vel salis nitri, vel salis marini, vel Tartari vitriolati, vel denique salis ammoniaci, portio quaedam adjecta fuit, mucum eodem, ac in Exper. 1. et 2. modo tractavi; sed neque cum hisce salium solutionibus misceri potuit.

Exper. IV. Sales modo dicti, muco adjecti, in hoc fere, ut in aqua, solvebantur; cum vero solutioni salis in muco affundebatur aqua, in hanc transibat magna pars salis, muco post trituram ad fundum vasis subsidente.

Exper.

Exper. V. Hactenus loquuti sumus de muco tantum crasso et viscido, et qui viscitatem stagnatione, ut videtur, in folliculis glandularum adeptus est; sed idem humor, cum statim prout secernitur, et in folliculis glandularum defluit, si sine mora foris exeat, tenuis et limpidus est, et cum aqua facile miscetur.

Exper. VI. Mucus cum acidis quibusvis, vel natura multum aquosis, vel multa aqua dilutis, non miscetur; sed cum acidis vitriolico vel nitroso concentratis, miscelam subit, et ex admisto muco, post tempus aliquod nigrescit acidum vitriolicum.

Exper. VII. Cum solutione salis alkalini, vel fixi, vel volatilis, si hi aëre omnino saturati, et nullatenus caustici sint, mucus tractatus, omnem miscelam respuebat, et cum salis alkalini in muco ipso, ut facile possint, solvebantur; eadem ex adjecta aqua, ac in Exper. 4. contingebant.

Exper. VIII. Cum solutione salis alkalini omnino caustici, facile et perfecte miscebatur mucus. Hoc fit cum sal alkalinum non nisi decima et quarta pars aquae est, et cum sal sit aquae pars vigesima octava, mucus nasi solvebatur, relictis tantum quibusdam quasi membranis tenuissimis. Mucus

ex

ex canis ventriculi tunica interiore expreſſus, in ſolutione adhuc dilutiore perfecte ſolutus fuit.

Exper. IX. Mucus cum oleo quovis utcunque tritus, non bene miſcetur.

Exper. X. Nec cum ſapone in aqua ſoluto, nec cum mucilagine gummi Arabici miſceri potuit mucus animalis. Cum quidem iſtorum ſolutiones craſſae et viſcidae admodum eſſent, mucus cum his tritus divulſus eſt, et in iis irretitus ſolvi videbatur; ſed ab adjecta aqua maxima pars tum ſaponis, tum gummi, a muco eluebatur.

Exper. XI. Cum mucum narium aëri exſiccandum expoſueram, poſt aliquot dies, ad quintam partem reductum inveni. Huic reſiduo ſicco, friabili, pellucido, coloris gummi Arabici, aquam adjeci, et cum eo trivi, et cum aqua facile miſcebatur, donec tantum aquae adjectum fuit, quantum antea humidi per exſiccationem amiſerat: Sed tum pluri aqua uti mucus recens, miſceri prorſus abnuit.

Exper. XII. Mercurius ſublimatus corroſivus in pulverem tritus, et pauca quantitate muco narium additus, hunc ſtatim in maſſam albidam grumoſam, ſed parum cohaerentem, humide quid tamen

men demittentem coagulat. Mucus etiam ſolutioni Mercur. ſublimati corroſivi adjectus, poſt breve tempus eodem fere modo mutatur.

Exper. XIII. Mucus in acidum quodvis bene concentratum injectus, ſtatim albeſcit et lenteſcit; et admiſto acuratius acido, in minorem molem contrahitur.

Exper. XIV. Mucus in alkahol. vini injectus, poſt aliquod tempus, eodem modo fere ac ab acidis concentratis mutatur.

Exper. XV. Mucus in aquam bullientem injectus, albeſcit et lenteſcit, ſed parum omnino firmitatis adipiſcitur.

Exper. XVI. Mucus narium vel bronchiorum in aquam injectus, verſus ſuperficiem fluitat; ſed ob bullas aëris tantum quibus repletur; nam mucus divulſus ita ut elabi poſſit aër, ſtatim fundum aquae petit: Mucus, tum ventriculi, tum urethrae, utpote aëre non refertus, ſubſidet ad fundum aquae, ſimulac in eam injicitur.

Exper. XVII. Mucus in aquam immiſſus, et in vaſe operto calore ſexaginta graduum Therm. Fahrenh. per dies quatuordecim fotus, faetorem carnis putridae acquiſiviſſe deprehendebatur, pars ejus

ejus in aqua membranae inftar fufpenfa videbatur; vafe vero concuffo membrana ifta tota per aquam diffundebatur, nec quicquid fere poftea ad fundum vafis fubfidebat.

In altero vafe, in quo mucus cum minore aquae copia fuperfufa immiffus fuit, poft dies quatuordecem, tantum aquae evaporatum eft, ut nihil fere praeter mucum ipfum relictum, qui foetens et mucore obfitus fuit.

Mucum, fine aqua adjecta, putridum reddere haud facile videtur; quia tanta quantitate vix haberi poteft, quanta neceffaria foret, ut aëri expofita, redderetur putrida antequam ficcata fuerit.

Exper. XVIII. Muci portionem in aëre ficcatam, in ferrum ignitum impofui, quae mox cum crepitu multo aërem et fumum plurimum alkali volatiti, et oleum empyreumaticum redolentem exhalavit, et omnino cum iifdem phaenomenis, quibus cornua, plumae, et aliae animalium partes folidiores, combufta eft. Mucus combuftus cineres paucos, nihil falini retinentes, reliquit.

Exper. XIX. Muci uncias circiter quatuor in retortam injeci, et adhibito igne primum leni, poftea

ea gradatim aucto per destillationem, elicui aquae vix odorae, circiter uncias tres aquae sale volatili imbutae, et a spiritu C. C. nihil diversae, drachmas fere quatuor, olei empyreumatici guttas aliquot, et salis volatilis sicci in collo retortae haerentis parum.

Exper. XX. Salivam cum muco affinis videatur, examinare idoneum duxi; et ex institutis experimentis, in plerisque cum eo convenire deprehendi.

Saliva ob pelluciditatem ejus cum aqua misceri videtur, sed acuratius examinata, vel per filtrum transmissa aqua, ab ea separatam adhuc salivam inveni.

Salivam, cum eodem modo quo mucus in Exper. 16. tractaretur, aqua specifici graviorem inveni.

Eandem ac in muco putrescentiam in saliva observavi.

Saliva ab injecto Merc. sublim. corros. coagulata est, secedente multa humore aqueo.

Saliva in alkahol vini injecta, statim albescit, lentescit, et mole multum minui videtur.

Saliva, ab admisto acido concentrato, nequaquam coagulari videtur, sed sine ulla caloris mutatione, saliva cum acido miscelam subit; saliva aëri calido exposita, post aliquot dies siccata fuit, remanente prioris ponderis parte circiter duodecima.

Saliva siccata, mucum siccatum satis exacte referebat; in hoc tamen diversa, quod illa saporis salini fuerit, cum mucus prorsus insipida esset.

Saliva siccata et combusta eadem sub combustione phaenomena ac mucus in Exper. 18. exhibuit; sed cineres post combustionem salivae relicti, multum salis iis inesse gustu prodiderunt.

Haec sunt quae hactenus expertus sum ad mutationes muci in morbis explicandis, forte parum conferre possunt, sed non prorsus inutilia fore confido; et ad haec etiam observationes quasdam adjicere non dubito.

Cum in Exper. 5. videamus humorem e glandulis mucosis recens secretum in aqua solubilem, eundem vero, post aliquam in folliculis moram, per Exper. 1. et 2. nequaquam esse, et cum simul in humore recens secreto, plurimum salis inesse gustu deprehendamus; et quod idem utpote cum aqua reabsorptum

reabſorptum a muco inſipido abeſſe judicamus, non improbabile foret ſolubilitatem humoris in Exper. 5. pro effectu ſalis in eo praeſentis habere. Sed quodammodo repugnant, tum Exper. 4. quod docet ſalia neutra illic adhibita nihil ad ſolubilitatem muci conferre; tum Exper. cum ſaliva facta, quae docent ſalivam, etſi ſale refertam, nequaquam in aqua ſolubilem eſſe. Saltem in Exper. 4. conſtat ſalia neutra in gargariſmatibus vulgo adhibita, nequaquam, ut vulgo creditur, ſolvendo muco, opem ferre.

EXPER. 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19. cum iis quae de muco ſcripſit ill. SENAC, conferenda ſunt. Sit hujus rei penes lectorem judicium, forte ad Experimenta iterum capienda relegandum.

Ex vi ſalis alkalini cauſtici, ad ſolvendum mucum per Exper. 8. manifeſta, id morbis quibuſdam muci medicamentum fore, longo ab hinc tempore opinatus ſum; et, ni fallor, revera eſſe inveni. Juvenis poſt coitum impuritatis ſuſpectum, ne poenas inde lueret metuens, me compellavit, rogans, ſi quid ad praecavendum gonorrhoeam ſcirem, ut cum eo communicarem. Tum forte de ſolvendo muco, per alkali cauſticum meditans, et

ſimul

ſimul virus venereum in muco haerere cenſens, non dubitavi juveni huic conſulere, ut in urethram ſalem alkalinum cauſticum in aqua ſolutum injiceret, et cum eodem glandem lavaret: Dicto obſequutus eſt juvenis, et protinus ex urethra effluxit copia muci tenuis, qui etiam per diem unum et alterum, ſed craſſior et albidior, effluere perſtitit. A morbo immunis omnino evaſit juvenis; etſi cum ad me veniſſet, de ardore urinae conquaeſtus eſſet, et muci albidi guttulam ſubinde ex urethra exprimere poſſet. Ab hoc experimento uti videbar doctus, in pluribus aliis idem medicamentum expertus ſum, neque ſpem adhuc fefellit, quoties tempore debito poſt coitum adhibitum eſt. Nam vel nimis cito, vel nimis ſero adhibitum, nihil fere praeſtat. Ut in hac re nihil fallaciae ſubeſſe putetur, poſſum dicere me jam ſaepius expertum fuiſſe, quod ex duobus hominibus qui cum eadem femina rem habuerunt; unum, ab uſu ſolutionis ſalis alkalini cauſtici, prorſus ſanum manſiſſe: alterum vero, ignorato vel neglecto eodem remedio, ſymptomata graviſſima gonorrhoeae virulentae tuliſſe.

His experimentis fretus, non dubitavi quin gonorrhoea etiam ſuborta, ad eliciendum virus con-

ferre

ferre poffet folutio modo dicta, et in hunc finem aliquoties adhibui, fed fateor me necdum auxilii quidquam in ea inveniffe.

In morbis pectoris, cum de ulcere pulmonum fufpicio fit, neque certe conftat, utrum fputa purulenta anne mucofa fint; Medici plerumque judicant id mucofam effe quod fupernatat, id vero purulentum quod ad aquae fundum fubfidet; fed per Exper. 16. mucus ipfe aqua fpecifice gravior eft, et cum craffus et vifcidus fecernitur, adeo ut parum aëris pulmones fubeuntis cum eo mifceri poteft, in aqua eum protinus fubfidere haud mirum.

Haec de muco fatis, et forte nimium funt; tempus eft, ut in viam redeam, et quae jam dicenda reftant, dicerem.

DIAGNOSIS ET PROGNOSIS.

Diagnostica in Catarrho ex hujus hiftoria prius tradita facile intelligi poffunt.

Prognoseos

Prognoseos in hoc morbo ſumma haec eſt. In hominibus prius ſanis, Catarrhus a cauſa non valida ortus, neque ſymptomatis gravioribus ſtipatus, nihil fere periculi habet, et ſponte plerumque, ſine artis auxilio quovis, cito ſanatur.

In iis quibus pulmones debiles, et labe aliqua prius affecti ſunt, Catarrhus omnis periculoſus eſt.

In Catarrho laborantibus, quo magis viget appetitus, quo minus febris vel inflammationis adeſt, quo liberior ſpiratio, et quo citius mucus ex tenui fit craſſus, et liberius ejicitur, eo tutiorem morbum, et citius finiturum eſſe, putare licet.

Appetitus proſtratus, febris acuta, dolores circa pectus, decubitus difficilis, ſpirandi anguſtia, diatheſis ſanguinis phlogiſtica, tuſſis frequens cum ſputo pauco et tenui, ſunt Catarrhi gravioris periculoſa, et in peripneumoniam facile tranſeuntis, ſymptomata.

Catarrhus ſine cauſa manifeſta diu durans, etſi ſymptomatis gravioribus non comitatus, periculi ſemper aliquid alit, vel quod labes aliqua pulmonibus forte haeret, vel quod congeſtionem in pulmone periculoſam facile pariat.

METHODUS MEDENDI.

In Catarrho medendo indicationes curatoriae videntur esse,

1mo, Inflammationem et febrem tollere.

2do, Secretionem muci, sub incursu morbi saepe parcam, promovere.

3tio, Acrimoniam muci delinire, vel saltem irritationem inde ortam, sopire.

4to, Sanguinem et humores iterum debita copia versus cutem pellere.

I. Inflammatio et febris tolli possunt:

1. Missione sanguinis ea quantitate, quae viribus aegri, vehementiae symptomatum, et statui ipsius sanguinis, respondeat.

2. Soluta alvo catharticis lenioribus antiphlogisticis, praesertim salibus neutris.

3. Potu multo diluente, refrigerante, ex acescentibus et acidis nitro conjunctis.

4. Victu levissimo humido ex vegetabilibus solis.

5. Quiete in aëre non nimis calido.

6. Vesi-

6. Vesicatoriis applicatis, et praesertim si dolor in quavis parte urgeat, vesicatorio quam proxime ad partem dolentem imposito.

II. Secretio muci promoveri potest scilla, allio, gummi ammoniaco, assa foetida, et aliis, si quae sint, pectoralibus, ad normam artis exhibitis.

III. Acrimonia delinitur ingestis, oleosis, et mucilaginosis blandis, oleis scil. vegetabilium expressis, spermate, ut vocatur, coeti, et mucilaginibus, ventriculo plerumque magis gratis, ex althaea, semine lini, gummi Arabico, et similibus; quibus dulcia ex glycyrrhiza, melle, et saccharo, utiliter conjungi possunt.

Cum parum febris vel inflammationis adsit, vel cum, per remedia supra indicata, multum imminuta fuerint, irritatio ab acri muco sopiri potest, et saepe praecavere expedit, exhibitis papaveraceis et opiatis.

IV. Sanguinem et humores versus cutem dirigunt.

1. Vomi-

1. VOMITUS emetico quovis leniori excitatus, et pro ratione temperamenti et consuetudinis aegri, et effectus emetici jam experti, iterandus.

2. CONTINENDO corpus in tepore moderato equabili.

3. DIAPHORETICIS pectoralibus supra memoratis, quae forte plus semper praestant ducendo versus renes et cutem, quam muci secretionem promovendo.

4. SUDORIFERIS lenioribus, vix nisi inflammatione sublata exhibendis, et tum forte caeteris omnibus praestat opium.

JAM ad finem hanc Dissertatiunculam perduxi, quam ut aequi bonique consulant Professores celeberrimi, et Condiscipuli amicissimi, precatur Auctor.

FINIS.

28

